

Asia: VN/14219/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi maakaasun ja nesteytetyn maakaasun maahantuonnin väliaikaisesta rajoittamisesta Venäjän federaatiosta ja Valko-Venäjän tasavallasta sekä laiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Gasgrid Finland Oy (jäljempänä Gasgrid) on valtionyhtiö, joka toimii järjestelmävastaavana maakaasun siirtoverkonhaltijana Suomessa. Lisäksi Gasgridin tytäryhtiö Floating LNG Terminal Finland Oy vastaa LNG-terminaalilaivan toiminnasta ja operoinnista Inkoossa. Gasgrid kiittää Työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta koskien maakaasun ja nesteytetyn maakaasun maahantuonnin väliaikaisesta rajoittamisesta Venäjältä ja Valko-Venäjältä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Hallituksen esitys laiksi maakaasun ja nesteytetyn maakaasun maahantuonnin väliaikaisesta rajoittamisesta Venäjän federaatiosta ja Valko-Venäjän tasavallasta

Venäläisen putkimaakaasun tuonti Suomeen päättyi keväällä 2022 ja vuonna 2023 käyttöön otetussa Inkoon LNG-terminaalissa terminaalin käyttöehdot ovat kieltäneet venäläisen LNG:n tuonnin alusta alkaen. Siten venäläistä alkuperää olevaa maakaasua on kevästä 2022 alkaen voinut tulla Suomen maakaasujärjestelmään vain Haminan LNG-terminaalien kautta. Maakaasuverkon operoinnin tai Inkoon LNG-terminaalien näkökulmasta esitetyt rajoitukset venäläistä ja valkovenäläistä maakaasun maahantuontia koskien eivät siten muuta vallitsevaa tilannetta merkittävästi.

Lain tarpeellisuuden arviointi neljän vuoden välein

Hallituksen esityksessä esitetään lain tarpeellisuuden arviointia neljän vuoden välein ja ensimmäisen kerran vuonna 2028. Riittävän pitkä tarkasteluväli on sinänsä hyvä asia markkinoiden ennakoitavuuden näkökulmasta, mutta voi toisaalta estää riittävän nopean reagoinnin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Lain uudelleenarvioinnin aikataulussa olisikin siten

hyvä arvioida sitä, miten joustavasti lakia voidaan uudelleenarvioida, jos tilanne maakaasumarkkinoilla tai toimintaympäristössä muuten muuttuisi olennaisesti. Uudelleenarvioinnin sitominen neljän vuoden sykleihin voisi joissain tilanteissa johtaa maakaasumarkkinoiden kannalta haastavaan viivästykseen, jos esim. muut Baltian maat lähtisivät muuttamaan omia rajoituksiaan Suomea nopeammin. Siten lain uudelleenarvioinnin mahdollistaminen myös tarvittaessa olisi omiaan tuomaan joustavuutta lain soveltamiseen.

Mikäli lain uudelleenarviointi johtaisi rajoitusten poistamiseen, muutosten toimeenpanon aikataulussa on tärkeää tunnistaa riittävä, vähintään vuoden, siirtymäaika. Maahantuonnin rajoitusten päättäminen voisi aiheuttaa merkittäviä muutoksia markkinaosapuolten käyttäytymisessä Suomen ja Baltian maakaasumarkkinoilla. Lisäksi markkinaosapuolet tekevät sitoumuksia pidemmälle tulevaisuuteen, ja ennakoitavuuden puute toimintaympäristössä aiheuttaisi epävarmuutta markkinaosapuolille. Tämän lisäksi rajoitusten poistaminen edellyttäisi maakaasun siirtoverkon siirtopalveluehtojen ja Inkoon LNG-terminaalien käyttöehtojen päivittämistä lainsäädännön edellyttämän vahvistusmenettelyn mukaisesti. Mahdolliset muutokset olisi siten tehtävä hallitusti.

Nesteytetyn maakaasun alkuperän todistaminen

Inkoon LNG-terminaalien käyttöehdot kieltävät jo nykyisellään Venäjältä peräisin olevan nesteytetyn maakaasun maahantuonnin Inkooseen. Inkoon LNG-terminaalissa tieto nesteytetyn maakaasun alkuperästä vaaditaan ennen lastin saapumista terminaaliiin, jotta lastin saapuminen voitaisiin tarvittaessa estää. Käytäntö on ollut toimiva ja linjassa nyt kyseessä olevan lakiesityksen kanssa.

Inkoon LNG-terminaalissa on edellytetty nesteytetyn maakaasun alkuperän todentamista myös silloin, kun lasti olisi tuotu EU:ssa sijaitsevasta LNG-terminaalista, jossa käsitellään myös venäläistä alkuperää olevaa nesteytettyä maakaasua. Alkuperän todentamisessa on tällöin edellytetty nesteytetyn maakaasun alkuperätodistusten lisäksi massabalansointia, joka osoittaa, että kyseisen kaasuerän joukossa ei ole venäläistä nesteytettyä maakaasua. Eurooppalaisissa LNG-terminaaleissa ei kuitenkaan ole yleisesti ottaen ollut käytössä toimivaa ja luotettavaa massabalansointijärjestelmää, mikä on käytännössä johtanut siihen, että nesteytettyä maakaasua ei ole Inkoon LNG-terminaaliiin ko. LNG-terminaaleista tuotu.

Maakaasun alkuperän todistaminen Balticconnectorissa

Lakiesityksen 1 §:n mukaan lakia sovelletaan maakaasumarkkinalain (587/2017) 3 §:ssä tarkoitettujen yhdysputkien tai maakaasun siirtoverkkoon liitettyjen nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen kautta maahantuotavaan maakaasuun ja nesteytettyyn maakaasuun. Siten lakia sovelletaan myös Balticconnectorin kautta tuotavaan maakaasuun. Tällä hetkellä venäläisen ja valkovenäläisen maakaasun tuonti on kielletty myös Virossa, minkä vuoksi Suomeen ei pitäisi päästä venäläistä tai valkovenäläistä maakaasua Balticconnectorin kautta. Koska Viroon tuotava maakaasu on hyväksytty jo aiemmin, Gasgrid katsoo, että maakaasun alkuperää ei tarvitsisi todistaa enää siinä vaiheessa, kun maakaasu nominoidaan siirrettäväksi Virosta Suomeen Balticconnectorin kautta.

Asian selventämiseksi Gasgrid esittää hallituksen esityksen perusteluihin kirjausta, jonka mukaan maakaasun alkuperän todentamista ei edellytettäisi Balticconnectorissa niin kauan kuin venäläisen ja valkovenäläisen maakaasun maahantuonti on kielletty myös Virossa.

Hallituksen esitys laiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Maakaasumarkkinalakiin kirjattu järjestelmävastuu ei nyky muodossaan määrittele järjestelmävastaavan maakaasun siirtoverkonhaltijan roolia ja vastuuta suhteessa ulkopuolelta tulevaan turvallisuushkaan. Siten ehdotus lisäykseksi maakaasumarkkinalakiin selventää lakiin perustuvan järjestelmävastuun sisältöä ja selkeyttää oikeustilaa.

Pyhäranta Meri-Katriina
Gasgrid Finland Oy